

Національний
банк України

Результати опитування керівників підприємств Тернопільської області щодо їх ділових очікувань*

IV квартал 2019 року

* Надані результати є відображенням лише думки респондентів – керівників підприємств Тернопільської області в IV кварталі 2019 року і не є прогнозами та оцінками Національного банку України.

Результати опитування підприємств Тернопільської області у IV кварталі 2019 року свідчать про високі очікування респондентів щодо економічного зростання в Україні та розвитку своїх підприємств у наступні 12 місяців. Очікується помірна інфляція. Девальваційні очікування зросли.

У наступні 12 місяців керівники підприємств очікують:

- **зростання обсягів виробництва товарів та послуг** високими темпами: баланс відповідей – 45.5% (у III кварталі 2019 року – 60.0) (графік 1), у цілому по Україні – 21.9%;
- **помірне зростання цін на споживчі товари та послуги:** 72.7% респондентів очікують інфляцію не більше ніж 7.5% (у попередньому кварталі – 70.0%), у цілому по Україні – 53.8%. **Головним чинником інфляції** респонденти називають витрати на виробництво (графік 2);
- **посилення девальвації національної валюти:** знецінення гривні відносно долара США очікують 54.5% респондентів (у попередньому кварталі – 40.0%), у цілому по Україні – 70.7%;
- **поліпшення фінансово-економічного стану своїх підприємств:** баланс відповідей – 30.0% (у попередньому кварталі – 55.6%) (таблиця), у цілому по Україні – 18.6%;
- **зростання загальних обсягів реалізації виробленої продукції** високими темпами: баланс відповідей – 33.3% (у III кварталі 2019 року – 66.7%), у тому числі обсягів реалізації продукції на зовнішньому ринку: баланс відповідей – 66.7% (у III кварталі 2019 року – 40.0%), у цілому по Україні – 23.5% і 20.6% відповідно;
- **збільшення інвестиційних видатків як на виконання будівельних робіт, так і на машини, обладнання та інвентар:** баланси відповідей – 20.0% та 10.0% відповідно (у попередньому кварталі – «мінус» 11.1% та 11.1% відповідно). У цілому по Україні баланси відповідей – 4.7% та 14.7% відповідно;
- **незмінну кількість працівників на своїх підприємствах:** баланс відповідей – 0.0% (у попередньому кварталі – «мінус» 11.1%) (графік 4). У цілому по Україні очікується скорочення кількості працівників – «мінус» 1.6%;
- **продовження зростання цін на товари/послуги, що купуються та продаються:** баланси відповідей – 72.7% та 70.0% відповідно (у попередньому опитуванні – 70.0% та 55.6% відповідно) (графік 6). За оцінками респондентів, на подорожчання товарів/послуг власного виробництва найбільше впливатиме вартість трудових ресурсів (графік 7). Значно посилюється вплив курсу гривні до іноземних валют;
- **стрімке зростання витрат як на одиницю продукції, так і на оплату праці одного найманого працівника:** баланси відповідей – 70.0% та 90.0% відповідно (у III кварталі 2019 року – по 50.0%) (графіки 4, 6).

Основними чинниками, що обмежують спроможність підприємств нарощувати виробництво, респонденти називають брак кваліфікованих працівників, обігових коштів та недостатній попит (графік 5).

Очікується зростання потреби підприємств у коштах для фінансування діяльності найближчим часом (графік 8). 54.5% опитаних підприємств планують брати банківські кредити та надають перевагу кредитам у національній валюті. Умови доступу до банківських кредитів, за оцінками респондентів, стали жорсткішими (графік 9). Високі ставки за кредитами респонденти називають основним стримуючим фактором для залучення кредитних ресурсів (графік 10).

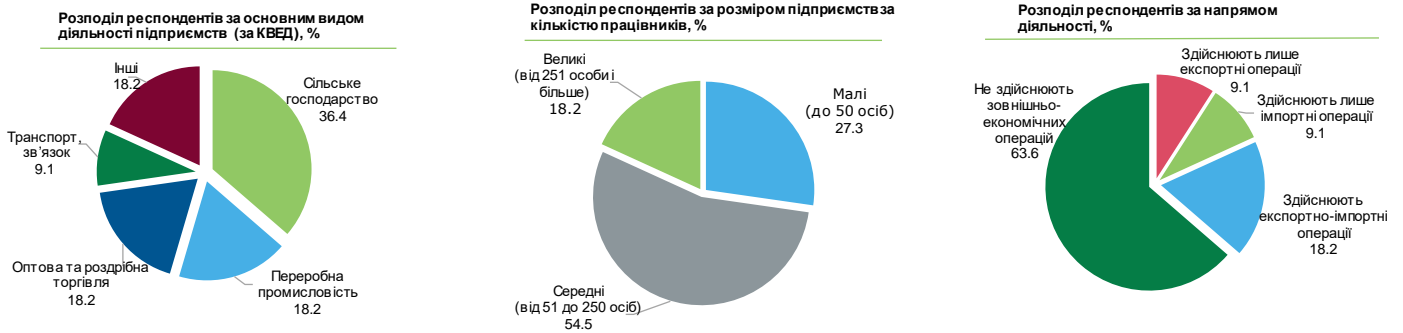
Усі опитані респонденти області зазначили, що не мають проблем із проведенням операцій із коштами, розміщеними на банківських рахунках (у цілому по Україні – 96.4%).

Довідково:

Оцінки респондентів щодо стану підприємств на момент опитування (графік 3):

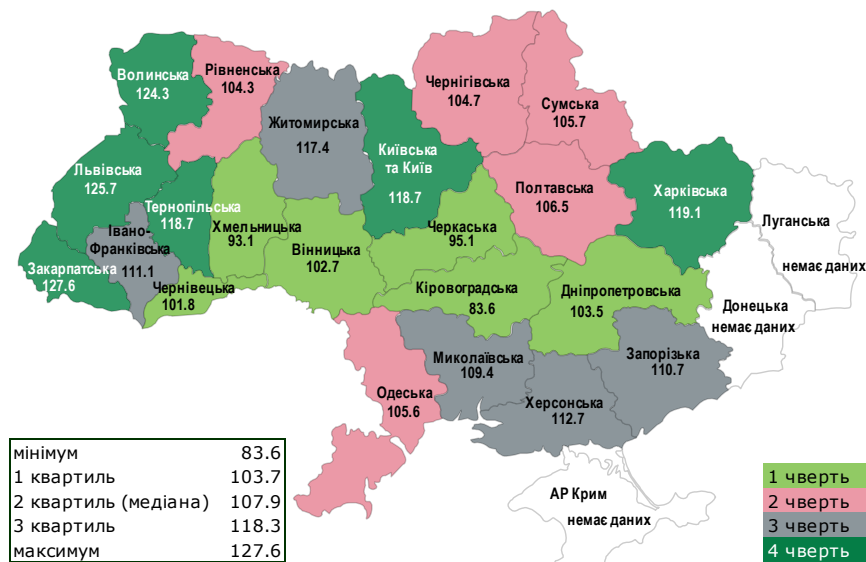
- **поточний фінансово-економічний стан добрий:** баланс відповідей – 54.5% (одні з найвищих оцінок серед регіонів) (у III кварталі 2019 року – 20.0%), у цілому по Україні – 6.1%;
- **рівень залишків готової продукції власного виробництва залишається нижчим, ніж нормальний:** баланс відповідей – «мінус» 40.0% (у III кварталі 2019 року – «мінус» 16.7%);
- **підприємства області працюють на межі виробничих потужностей:** баланс відповідей, як і в попередньому кварталі, – 0.0%.

Паспорт вибірки^{1,2}

- період проведення – 04–28 листопада 2019 року;
- опитано всього – 11 підприємств;
- репрезентативно за таким видом економічної діяльності, як сільське господарство.

Індекс ділових очікувань на наступні 12 місяців за областями³, %

*квартиль - значення ознаки, яка ділить ранжовану сукупність значення показника (ІДО) на чотири рівновеликі частини;
 **медіана - значення ознаки, яка розміщується в середині ранжованої сукупності і поділяє її на дві рівні частини.

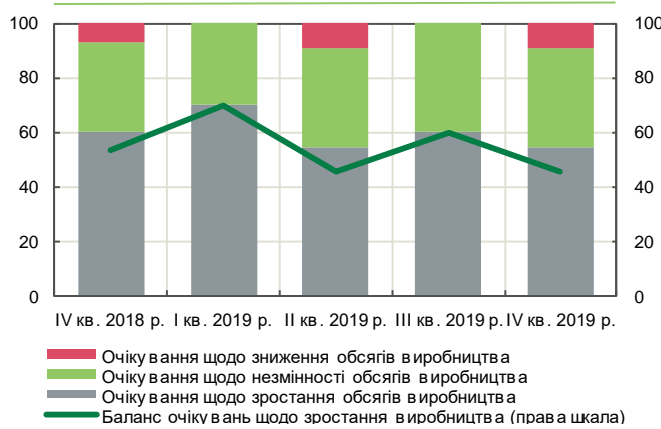
Таблиця. Очікування підприємств Тернопільської області щодо їх ділової активності (за складовими)

Очікування респондентів у наступні 12 місяців щодо:	Баланси відповідей, %				
	IV кв. 2018 р.	I кв. 2019 р.	II кв. 2019 р.	III кв. 2019 р.	IV кв. 2019 р.
фінансово-економічного стану	53.3	40.0	30.0	55.6	30.0
загальних обсягів реалізації продукції в власного виробництва	73.3	80.0	54.5	66.7	33.3
інвестиційних видатків на проведення будівельних робіт	30.8	22.2	9.1	-11.1	20.0
інвестиційних видатків на машини, обладнання та інвентар	42.9	60.0	45.5	11.1	10.0
кількості працівників	26.7	-11.1	-18.2	-11.1	0.0

¹ Вибірка формується пропорційно внеску регіону і виду економічної діяльності у виробництво валової доданої вартості України.
² В окремих випадках незначні розбіжності між підсумками та сумою складових можливі за рахунок округлення.
³ Індекс ділових очікувань – агрегований показник щодо очікуваного розвитку підприємств у наступні 12 місяців, розрахований за балансами відповідей респондентів стосовно змін фінансово-економічного стану підприємства та майбутньої економічної активності.

Графік 1

Динаміка очікувань щодо зміни обсягів виробництва товарів та послуг в Україні в наступні 12 місяців, відсоток відповідей

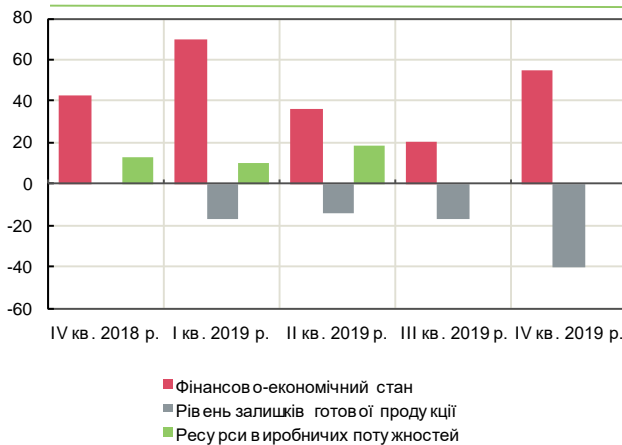
Графік 2

Оцінка респондентами факторів, які обумовили їх очікування щодо зростання цін на споживчі товари та послуги, відсоток відповідей

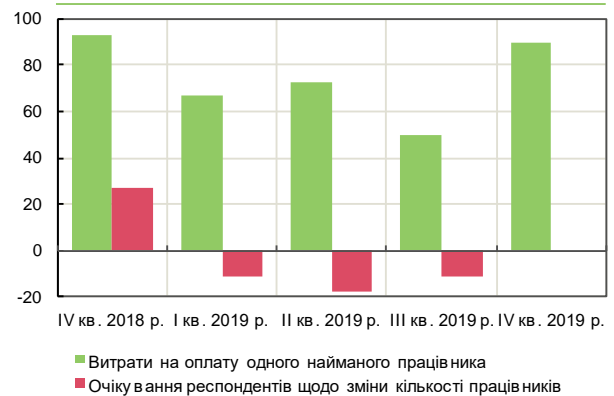
Графік 3

Економічна активність підприємств на момент опитування, баланс відповідей

Графік 4

Динаміка очікувань респондентів щодо зміни кількості працівників та оплати одного найманого працівника у наступні 12 місяців, баланс відповідей

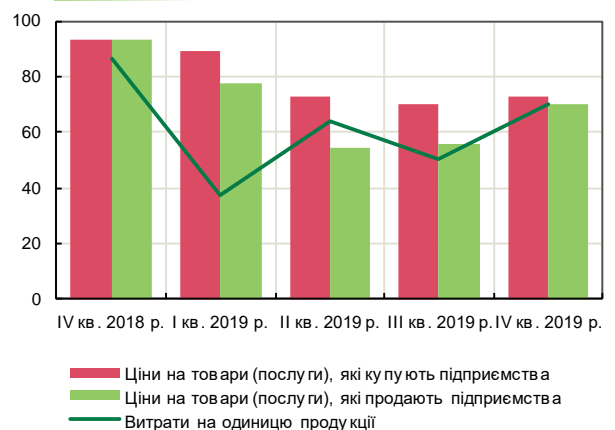
Графік 5

Оцінка респондентами факторів, які обмежують спроможність їх підприємств збільшувати виробництво, відсоток відповідей

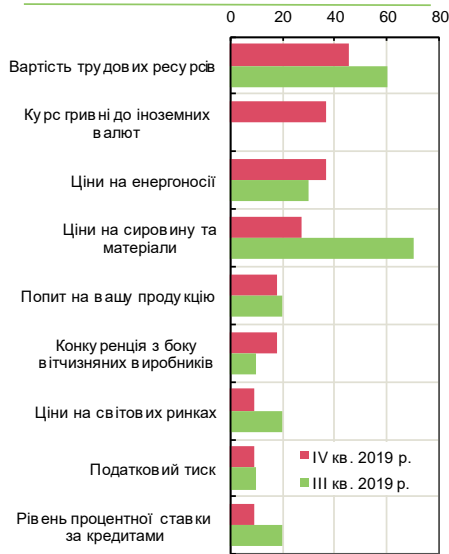
Графік 6

Динаміка очікувань щодо змін цін виробників у наступні 12 місяців, баланс відповідей

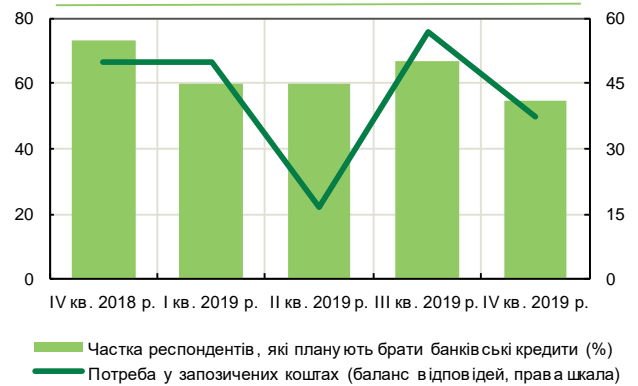
Графік 7

Оцінка респондентами факторів, які впливають на зміни рівня відпускних цін на товари та послуги, відсоток відповідей

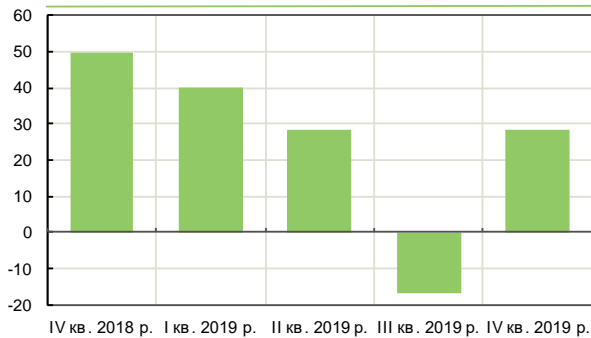
Графік 8

Очікування респондентів щодо потреби в запозичених коштах та плани щодо банківських кредитів найближчим часом, відсоток відповідей

Графік 9

Динаміка оцінок респондентів щодо змін умов отримання банківського кредиту, баланс відповідей*

*Різниця між відсотками відповідей респондентів "стали жорсткішими" та "пом'якшилися"

Графік 10

Оцінка респондентами факторів, які можуть змусити підприємство уникати/відкладати використання кредитних послуг банків, відсоток відповідей

Додаток

Основні показники соціально-економічного розвитку Тернопільської області в 2014 – 2019 рр.

відсотків до відповідного періоду попереднього року, якщо не зазначено інше

№ зп	Показник	2014 р.	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.												
							січень	січень - лютий	січень - березень	січень - квітень	січень - травень	січень - червень	січень - липень	січень - серпень	січень - вересень	січень - жовтень	січень - листопад		
1	Індекси фізичного обсягу валового регіонального продукту (у цінах попереднього року, у відсотках)	108.0	93.7	98.5	105.6	102.0 ²	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
2	Індекси промислової продукції	116.5	92.1	110.3	108.5	98.2	98.3	102.3	100.5	103.1	102.1	102.2	103.2	101.2	102.2	101.2	102.2	100.5	98.6
3	Добування промисловості і розроблення кар'єрів	101.7	162.0	115.9	103.6	105.0	105.1	100.9	100.1	100.4	98.8	99.6	100.2	101.4	101.3	104.3	104.8	104.8	104.8
4	Переробна промисловість	118.7	90.5	110.8	110.8	97.4	96.2	105.5	104.2	106.4	104.6	104.3	105.3	102.3	103.6	100.9	98.6	98.6	98.6
5	Виробництво харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів	114.1	89.6	116.3	119.2	100.8	101.7	112.1	109.0	109.9	103.4	102.0	101.4	98.1	99.9	98.1	94.6	94.6	94.6
6	Текстильне виробництво, виробництво одягу, шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів	92.3	111.7	97.1	88.1	77.3	74.3	77.5	83.8	82.5	82.4	79	78.1	80	77.5	74.5	73.5	73.5	73.5
7	Виготовлення виробів з деревини, виробництво паперу та поліграфічна діяльність	107.6	105.5	142.5	101.6	97.2	93.7	87.0	92.0	88.3	85.9	85.2	83.3	78.9	80.1	80.6	80.6	80.6	80.6
8	Виробництво коксу, продуктів нафтоперероблення	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
9	Виробництво хімічних речовин і хімічної продукції	52.8	95.5	65.4	126.7	98.5	101.8	90.4	93.4	107.0	93.6	96.7	93.3	89.7	83.6	75.3	73.6	73.6	73.6
10	Виробництво гумових і пластмасових виробів, іншої неметалевої мінеральної продукції	124.1	120.7	107.1	104.0	92.6	84.1	94.2	100.4	102.1	101.2	97.2	97.7	97.6	98.8	98.5	99.8	99.8	99.8
11	Металургійне виробництво, виробництво готових металевих виробів, крім машин і устаткування	101.0	86.7	116.0	115.0	114.7	151.8	148.9	149.1	146.7	135.9	121.7	123.3	120.8	122.1	119.8	114.3	114.3	114.3
12	Машинобудування, крім ремонту та монтажу машин і устаткування	157.7	71.3	112.4	99.2	93.2	75.4	94.2	91.2	97.9	108.3	115.3	123.4	120.5	124.2	119.3	118	118	118
13	Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря	98.1	91.4	105.0	100.2	98.9	101.5	94.4	90.3	93.5	94.6	95.2	95.5	95.6	96.0	95.8	94.9	94.9	94.9
14	Індекс обсягу сільськогосподарського виробництва	113.9	88.8	104.6	111.1	103.9	106.1	104.6	104.5	104.9	104.8	102.6	107.0	101.5	103.6	101.8	99.3	99.3	99.3
15	Індекс будівельної продукції	102.7	95.9	129.6	103.1	93.6	98.8	119.2	127.4	127.5	125.2	124.9	123.0	127.8	129.1	130.5	131.5	131.5	131.5
16	Вантажооборот	114.4	97.3	98.3	104.4	125.6	59.0	56.9	62.3	68.2	66.3	62.8	61.8	62.4	64.6	66.0	66.9	66.9	66.9
17	Пасажиरोоборот	94.9	108.3	95.3	95.6	100.4	98.7	97.1	98.6	99.0	97.9	96.7	95.0	94.6	94.7	95.5	94.9	94.9	94.9
18	Індекс фізичного обсягу обороту роздрібною торгівлі (у порівняльних цінах, у відсотках)	98.7	86.9	103.2	99.5	110.6	108.4	107.7	108.1	109.9	114.8	115.3	117.0	117.1	116.9	117.8	117.2	117.2	117.2
19	Фінансові результати великих та середніх підприємств до оподаткування (млн грн) ³	-5796.2	-2088.0	-55.3	-4865.3	565.6	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
20	Індекс капітальних інвестицій	71.7	115.2	117.2	142.3	103.7	...	...	131.0	...	...	121.4	...	...	115.8	...	...	...	...
21	Індекс складових цін (порівняно з груднем попереднього року)	125.4	145.1	111.6	113.3	109.7	101.1	101.2	102.0	103.3	103.6	103.2	103.1	102.8	103.7	104.4	104.6	104.6	104.6
22	Реальні наявні доходи	86.5	85.8	103.1	111.9	108.3 ²	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
23	Індекс реальної зарплатної плати	95.1	77.2	109.8	129.5	113.7	109.7	110.9	110.8	111.7	111.1	110.3	110.5	109.8	109.9	109.9	110.0	110.0	110.0
24	Навантаження на одне вільне робоче місце на кінець періоду (осіб)	13	5	9	9	8	6	5	4	4	4	4	4	3	4	3	6	6	6

¹ Інформація конфіденційна згідно із Законом України "Про державну статистику".

² Попередні дані.

³ Дані наведено без урахування результатів діяльності банків та сільськогосподарських підприємств, які займаються рослинництвом, тваринництвом та змішаним сільським господарством. Інформація по зазначених підприємствах враховується тільки в даних за рік.

Дані за рік включають фінансові результати великих, середніх, малих та мікропідприємств.

Джерело: Державна служба статистики України.

Умовні позначення:

Крапки (...) - відомостей немає.

Тире (-) - подій не було.